

Fytoterapie v období těhotenství a kojení - 5. část

Doc. PharmDr. Lenka Tůmová, CSc., Mgr. Lenka Holcová

Galegae herba

Galega officinalis (jestřabina lékařská), Fabaceae

Účinky: Hypoglykemikum, antidiabetikum, laktagogum.

Terapeutické využití: Terapie *diabetes mellitus*.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B1.

Nebyly pozorovány škodlivé účinky na průběh těhotenství nebo na vývoj plodu. (1)

Užívání v průběhu laktace: Kategorie C.

Gentianae radix

Gentiana lutea (hořec žlutý), Gentianaceae

Účinky: Digestivum.

Terapeutické využití: Terapie anorexie a atonické dyspepsie.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B2.

Užívání v průběhu laktace: Kategorie C.

Geraniae radix

Geranium maculatum (kakost skvrnitý), Geraniaceae

Účinky: Adstringens, antidiaroidikum, antihemoragikum.

Terapeutické využití: Terapie průjmu, hemoroidů, peptického vředu, hematoemesis, melény.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B2.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Užívání v průběhu laktace: Kategorie C.

Ginkgo folium ***Ginkgo biloba* (jinan dvoulaločný), Ginkgoaceae**

Účinky: Antioxidant, stimulans krevního oběhu, neuroprotektivum.

Terapeutické využití: Terapie neurodegenerativní demence, cerebrovaskulární insuficience, zlepšení paměti a psychických funkcí, stimulace periferního krevního oběhu, terapie *claudicatio interminens*.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B1.

V dostupných zdrojích se objevují informace, že obsahové látky drogy mohou mít nepříznivé účinky na rozmnožovací funkce (konkrétně na kvalitu spermií) a některé zdroje uvádějí i embryotoxické účinky. Nutno podotknout, že se jednalo o *in vitro* studie, kde užívané dávky byly mnohonásobně vyšší, než je terapeutické dávka. Není možno aplikovat tyto výsledky na terapeutické využívání u lidí bez dalších upřesňujících studií. (1)

Je známo, že *Ginkgo biloba* snižuje srážlivost krve. (2) Toto je nutné vzít v úvahu a je doporučováno neužívat přípravky s obsahem této drogy asi 4 týdny před porodem. Rodička tak není vystavována riziku zesílení krvácení při porodu. Je třeba zohlednit také možné interakce s léky ovlivňujícími krevní srážlivost. (3)

Pozornost vzbudila studie, která přinesla informaci, že v krvi plodu byl nalezen kolchicin. Bylo zjištěno, že tuto látku obsahoval přípravek obsahující *Ginkgo biloba*. Žádná studie předtím ani potom neprokázala obsah kolchicinu v droze. Vzhledem k všeobecné oblíbenosti této drogy je třeba věnovat dobrou pozornost výběru konkrétního přípravku. (1, 3) Ne všichni odborníci se shodují na tom, je-li užívání *G. biloba* v průběhu těhotenství kontraindikací. Některé studie přinášejí výsledky, že droga může způsobit menší porodní hmotnost či mít embryotoxické účinky, jiné studie potvrzují bezpečnost této drogy. (2, 4) Relevantnost těchto studií zůstává otázkou. Z dlouholeté zkušenosti ale nejsou známy embryotoxické nebo teratogenní účinky této drogy. (1)

Užívání v průběhu laktace: Kategorie ND.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ginseng radix ***Panax ginseng* (všehož ženšenový), Araliaceae**

Účinky: Adaptogen, imunostimulans, kardiotonikum, tonikum, afrodisiakum.

Terapeutické využití: Terapie neurastenie, deprese, sexuálních poruch, v tradiční čínské medicíně terapie palpitací, úzkosti, zapomětivosti, neklidu, slabosti s nespavostí, impotence či frigidity.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie A.

Droga je velmi oblíbená mezi těhotnými ženami v HonkKongu. Zde také proběhla studie sledující 88 žen. Ve sledované skupině bylo nižší riziko *preeklampsie* ve srovnání s kontrolní skupinou. (1)

Studie na potkaních embryích *in vitro* prokázala škodlivé účinky na vývoj plodu, avšak nakolik je tato studie relevantní, zůstává otázkou. (1) Další zdroje se shodují na bezpečnosti drogy v průběhu těhotenství. (1,5)

Několik studií dokonce odhalilo protektivní účinky drogy v případech alkoholického fetálního syndromu. (6)

Užívání v průběhu laktace: Kategorie C. Droga je tradičně užívána v období laktace. (1)

Graminis radix ***Agropyron repens* (*Elytrigia repens*) pýr plazivý, Poaceae**

Účinky: Diuretikum, močové antiseptikum.

Terapeutické využití: Terapie infekcí močového ústrojí, tradičně terapie benigní hyperplazie prostaty.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B2.

Nejsou dostupné výsledky studií na zvířecích modelech, které by potvrdily škodlivé účinky na průběh těhotenství nebo na plod. Nejsou známy informace, že by u těhotné ženy droga vyvolala škodlivé účinky. (1)

Užívání v průběhu laktace: Kategorie C.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Grindeliae herba *Grindelia camparum* (zaplavenka mohutná), *Asteraceae*

Účinky: Expektorans, spasmolytikum, bronchospasmolytikum.

Terapeutické využití: Terapie *asthma bronchiale* a bronchitidy.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B2.

Užívání v průběhu laktace: Kategorie C.

Gymnema sylvestre folium *Gymnema sylvestre*, *Asclepiadaceae*

Účinky: Antidiabetikum, hypoglykemikum, hypocholesterolemikum, antiobezitikum.

Terapeutické využití: V tradiční Ayurvédské medicíně k terapii *diabetes mellitus*, glykosurie a poruch močových cest, tradičně k vyvolání potratu.

Užívání v průběhu těhotenství: Kategorie B2.

Užívání v průběhu laktace: Kategorie ND.

Vysvětlení jednotlivých kategorií

A - Kontrolované studie nebo sledování velkého počtu těhotných neprokázaly riziko malformací a škodlivých účinků na plod.

B – V humánních studiích nebylo prakticky prokázáno riziko pro plod, teoretické riziko ale existuje:

B1 - Studie na zvířatech neprokázaly riziko, po podání limitovanému počtu žen se nevyskytl zvýšený počet malformací nebo škodlivých účinků na plod.

B2 – Studie na zvířatech nebyly provedeny a po podání limitovanému počtu žen se nevyskytl zvýšený počet malformací nebo škodlivých účinků na plod.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

B3 – Studie na zvířatech prokázaly zvýšené riziko poškození plodu, není známa relevantnost těchto studií vůči člověku, po podání limitovanému počtu žen se nevyskytl zvýšený počet malformací nebo škodlivých účinků na plod.

C – Léčiva mají prokazatelně teratogenní nebo embryocidní účinek u zvířat, způsobují zvýšené riziko škodlivých účinků na plod nebo novorozence u člověka žádné humánní studie nejsou dostupné.

D - Existují doklady rizika pro lidský plod, ale v případě, že benefit podání léčiva ženě převažuje nad rizikem, je podání možné.

X – Vysoké riziko poškození plodu, tato léčiva jsou absolutně kontraindikována.

Klasifikace bezpečnosti užívání v průběhu laktace

ND - Informace nejsou známy, **C** – Užívání je možné, **CC** – Užívání je možné s opatrností.

Poděkování: Práce byla podpořena Projektem PRVOUK 180/11/1109

Literatura

1. Mills S., Bone K. The Essential Guide To Herbal Safety, Elsevier Churchill Livingstone, 2005.
2. Dugogua J. J., Mills E., Perri D., Koren G. Safety and Efficacy of *Ginkgo biloba* during Pregnancy and Lactation, Can. J. Clin. Pharmacol. 2006; 13(3): 77-284.
3. de Faria D. E., Borges L. V., Peters V. M., Reis J. E., Ribeiro L. C., de Cássia da Silveira E. Sá R., Guerra M.de O. Postnatal development of pups from nursing rats treated with *Ginkgo biloba*, Phytother. Res. 2008; 22(2): 185-189.
4. Pinto R. M., Fernandes E. S., Reis J. E., Peters V. M., Guerra M.de O. Intra-uterine growth retardation after prenatal administration of *Ginkgo biloba* to rats, Reprod. Toxicol. 2007; 23(4): 480-485.
5. Lee S. R., Kim M. R., Baek I. J., Park C. G. Black ginseng inhibits ethanol-induced teratogenesis in cultured mouse embryos through its effects on antioxidant activity, Toxicol. in Vitro. 2008; 23(1): 47 – 52.
6. Okamura N., Kobayashi K., Akaike A., Yagi A. Protective effect of *ginseng* saponins against impaired brain growth in neonatal rats exposed to ethanol, Biol. Pharm. Bull. 1994; 17(2): 270-274.

